

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Γλωσσική Ανάπτυξη

Ενότητα 5: Τα Ηλικιακά Ορόσημα Κατάκτησης

Ευγενία Τόκη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Γλωσσική Ανάπτυξη

Ενότητα 5: Τα Ηλικιακά Ορόσημα Κατάκτησης.

Τόκη Ευγενία

Επίκουρη Καθηγήτρια

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοιχτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Αναφορά στην τυπική ανάπτυξη της γλώσσας, της κίνησης, της ανάγνωσης και της γραφής.
- Επίσης, η καλύτερη αποσαφήνιση του τι πρέπει να έχει κατακτήσει ένα παιδί σε κάθε ηλικιακό ορόσημο.

Περιεχόμενα ενότητας

- Γλωσσική Ανάπτυξη
- Κινητική Ανάπτυξη
- Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής

Γλωσσική Ανάπτυξη

Γλωσσική Ανάπτυξη (1 από 29)

- Αρκετές μέθοδοι συλλογής πληροφοριών για μία πλήρη διαγνωστική διαδικασία, περιγράφηκαν στην προηγούμενη ενότητα. Από αυτές οι κλινικοί αποκομίζουν χρήσιμες πληροφορίες
- Σε αυτή την ενότητα οι παρεχόμενες πηγές θα βοηθήσουν τον κλινικό να συνεκτιμήσει τις συλλεγόμενες πληροφορίες και να οδηγηθεί στη διάγνωση (Shipley & McAfee, 2009; Καμπανάρου, 2007; Haynes, & Pindzola, 2004; Hegde, 1996)

Γλωσσική Ανάπτυξη (2 από 29)

- Παρακάτω παρατίθεται περιληπτικά ένα γενικό άθροισμα της αναπτυξιακής ακολουθίας της ομιλίας, της γλώσσας και των κινητικών ικανοτήτων σε τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά
- Επειδή τα παιδιά αναπτύσσονται με διαφορετικούς ρυθμούς, αποφύγετε να εφαρμόζετε αυστηρά αυτά τα ηλικιακά ορόσημα

Γλωσσική Ανάπτυξη (3 από 29)

- Τα όρια αυτά παρέχονται μόνο σαν οδηγός για να καθοριστούν οι αναπτυξιακές ικανότητες ανά ηλικία
- Αυτές οι πληροφορίες συντάχθηκαν από μία ποικιλία πηγών, που περιλαμβάνουν Apel & Masterson (2001); Gard, Gilman, & Gorman (1993); Nicolosi, Harryman, & Kresheck (2004); και Shelon & Hanneman (2004) και αναφέρονται στις επικείμενες διαφάνειες

Γλωσσική Ανάπτυξη (4 από 29)

0-6 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Συχνά «γρυλίζει» και δημιουργεί ευχάριστους ήχους
- Χρησιμοποιεί διαφορετικό κλάμα για να εκφράσει τις διαφορετικές του ανάγκες
- Χαμογελάει όταν του μιλάνε και αναγνωρίζει φωνές
- Εντοπίζει και ακούει τους ήχους γυρίζοντας το κεφάλι
- Χρησιμοποιεί τα φωνήματα /b/, /p/ και /m/ στο βάβισμα
- Χρησιμοποιεί ήχους ή χειρονομίες όταν θέλει κάτι

Γλωσσική Ανάπτυξη (5 από 29)

7-12 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Καταλαβαίνει το «όχι» και το «καίει»
- Ανταποκρίνεται σε απλά αιτήματα
- Καταλαβαίνει και ανταποκρίνεται στο δικό του όνομα
- Αντιλαμβάνεται λέξεις για απλά αντικείμενα (πχ φλιτζάνι, παπούτσι, χυμός)
- Βαβίζει χρησιμοποιώντας παρατεταμένα και σύντομα σύνολα ήχων

Γλωσσική Ανάπτυξη (6 από 29)

7-12 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί ένα ευρύ φάσμα ήχων στο βάβισμα
- Μιμείται τους ήχους της ομιλίας των ενηλίκων και την μελωδικότητά τους
- Χρησιμοποιεί και ήχους της ομιλίας από το να κλαίει μόνο, για να τραβήξει τη προσοχή
- Ακούει όταν του μιλάνε
- Προσεγγίζει κάποιους ήχους

Γλωσσική Ανάπτυξη (7 από 29)

7-12 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Διαφοροποιεί το βάβισμά του
- Χρησιμοποιεί με επικοινωνιακό σκοπό για πρώτη φορά
- Χρησιμοποιεί κατά αποκλειστικότητα τα ουσιαστικά
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο από μια με τρεις λέξεις
- Χρησιμοποιεί συγκεκριμένες χειρονομίες ή φώνηση για να εκφράσει τα θέλω του

Γλωσσική Ανάπτυξη (8 από 29)

13-18 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Μιμείται μεμονωμένες λέξεις
- Χρησιμοποιεί την μελωδικότητα όπως οι ενήλικες
- Χρησιμοποιεί ηχολαλικές επινοήσεις
- Απαλείφει κάποια αρχικά και σχεδόν όλα τα τελικά σύμφωνα
- Χρησιμοποιεί ως επί το πλείστον μη καταληπτή ομιλία

Γλωσσική Ανάπτυξη (9 από 29)

13-18 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Εκτελεί απλές εντολές
- Επιδεικνύει ένα έως τρία μέρη του σώματος
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 3-20 λέξεων (περισσότερα ουσιαστικά)
- Συνδυάζει χειρονομίες και ήχους
- Δημιουργεί παρακλήσεις για πράγματα που επιθυμεί

Γλωσσική Ανάπτυξη (10 από 29)

19-24 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί λέξεις πιο συχνά από ψευδολέξεις
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 50-100 λέξεων ή παραπάνω
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 300 ή παραπάνω λέξεων
- Ξεκινά να συνδυάζει ουσιαστικά με ρήματα και ουσιαστικά με επίθετα
- Ξεκινά να χρησιμοποιεί αντωνυμίες

Γλωσσική Ανάπτυξη (11 από 29)

19-24 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Έχει μη σταθερό έλεγχο της φωνής του
- Χρησιμοποιεί την κατάλληλη προσωδία στις ερωτήσεις
- Η ομιλία του είναι καταληπτή περίπου κατά 25-50% σε ξένους
- Ρωτά και απαντά σε ερωτήσεις του τύπου «τι είναι αυτό;»
- Ευχαριστιέται να ακούει ιστορίες

Γλωσσική Ανάπτυξη (12 από 29)

19-24 μηνών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Γνωρίζει πέντε μέρη του σώματος
- Γνωρίζει επακριβώς τα ονόματα κάποιων γνώριμων αντικειμένων
- Καταλαβαίνει βασικές κατηγορίες (π.χ. παιχνίδια, φαγητό)
- Δείχνει τις εικόνες ενός βιβλίου όταν ονομάζονται

Γλωσσική Ανάπτυξη (13 από 29)

2-3 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Έχει καταληπτή ομιλία κατά 50-75%
- Κατανοεί την έννοια του «ένα» και του «όλα»
- Επικοινωνεί τις σωματικές ανάγκες του (πριν, κατά τη διάρκεια και μετά)
- Ζητάει αντικείμενα με το όνομά τους
- Αναγνωρίζει αρκετά μέλη του σώματος
- Ακολουθεί διπλές εντολές

Γλωσσική Ανάπτυξη (14 από 29)

2-3 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Κάνει ερωτήσεις μίας ή δύο λέξεων
- Δημιουργεί φράσεις δύο έως τέσσερις λέξεις
- Χρησιμοποιεί λέξεις γενικού περιεχομένου
- Συνεχίζει τη χρήση ηχολαλίας όταν συναντά δυσκολίες στην ομιλία
- Έχει αντιληπτικό λεξικό 500-900 λέξεων
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 50-250 ή περισσότερων λέξεων

Γλωσσική Ανάπτυξη (15 από 29)

2-3 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Παρουσιάζει πολλαπλά γραμματικά λάθη
- Καταλαβαίνει τα περισσότερα από τα πράγματα που του/της λένε
- Κάνει συχνές επαναλήψεις – ειδικά με τα αρχικά «εγώ» και τις πρώτες συλλαβές
- Μιλά με δυνατή φωνή
- Αυξάνει το εύρος του τόνου της φωνής

Γλωσσική Ανάπτυξη (16 από 29)

2-3 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί σωστά τα φωνήεντα και τα σύμφωνα σε αρχική θέση (έστω και δεν έχουν τη σωστή άρθρωση)
- Χρησιμοποιεί πάντα Συχνά παραλείπει μεσαία σύμφωνα
- Συχνά παραλείπει ή αντικαθιστά σύμφωνα σε τελική θέση
- Χρησιμοποιεί το βοηθητικό ρήμα «είναι» μαζί με τα συμβαλλόμενα μέρη
- Διατηρεί το θέμα της συζήτησης και μετά την εναλλαγή πολλών σειρών

Γλωσσική Ανάπτυξη (17 από 29)

3-4 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Κατανοεί τις λειτουργίες των αντικειμένων
- Αντιλαμβάνεται τις διαφορές στα νοήματα (σταμάτα-συνέχισε, μέσα-επάνω, μεγάλο-μικρό)
- Εκτελεί διπλές και τριπλές εντολές
- Παράγει απλές λεκτικές αναλογίες
- Χρησιμοποιεί την γλώσσα για να εκφράσει τα συναισθήματά του

Γλωσσική Ανάπτυξη (18 από 29)

3-4 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί τέσσερις με πέντε λέξεις στις προτάσεις
- Επαναλαμβάνει προτάσεις με 6-13 λέξεις με ακρίβεια
- Μπορεί να συνεχίσει να χρησιμοποιεί την ηχολαλία
- Χρησιμοποιεί ρήματα και ουσιαστικά πιο συχνά σε μια πρόταση
- Έχει επίγνωση του παρελθόντος και του μέλλοντος ως χρόνους

Γλωσσική Ανάπτυξη (19 από 29)

3-4 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 1.200-2.000 ή περισσότερων λέξεων
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 800-1.500 ή περισσότερων λέξεων
- Μπορεί να επαναλαμβάνεται συχνά, να σταματάει απότομα τη ροή της ομιλίας του, να δυσκολεύεται να αναπνεύσει και να κάνει γκριμάτσες κατά τη διάρκεια της ομιλίας του
- Αυξάνει ο ρυθμός της ομιλίας του

Γλωσσική Ανάπτυξη (20 από 29)

3-4 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Η ομιλία του είναι κατά προσέγγιση 80% καταληπτή
- Κατάλληλα χρησιμοποιεί τα ρήματα «είναι» και «είμαι» σε μία πρόταση
- Τοποθετεί δύο γεγονότα σε χρονολογική σειρά
- Εμπλέκεται σε μακροσκελείς συνομιλίες
- Βελτιώνεται η γραμματική του στις προτάσεις, παρόλο που κάποια λάθη παραμένουν

Γλωσσική Ανάπτυξη (21 από 29)

3-4 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί γραμματικές εκθλίψεις, ανώμαλο πληθυντικό, μελλοντικούς χρόνους και συνδέσμους
- Χρησιμοποιεί επαρκώς ομαλούς πληθυντικούς, κτητικές αντωνυμίες, και ρήματα απλού αορίστου
- Χρησιμοποιεί έναν αυξανόμενο αριθμό σύνθετων ή πολύπλοκων προτάσεων

Γλωσσική Ανάπτυξη (22 από 29)

4-5 χρόνων

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Μιμείται την αρίθμηση μέχρι το πέντε
- Αντιλαμβάνεται τις έννοιες του χώρου
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο 10.000 ή περισσότερων λέξεων
- Μετρά μέχρι το δέκα σε σειρά
- Ακούει μικρές, απλές ιστορίες και μπορεί να απαντήσει σε ερωτήσεις για αυτές
- Κάνει ερωτήσεις για τη λειτουργία των πραγμάτων

Γλωσσική Ανάπτυξη (23 από 29)

4-5 χρόνων

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Χρησιμοποιεί τη γραμματική των ενηλίκων την περισσότερη ώρα
- Γραμματικά λάθη σε ανώμαλους τύπους, αυτοπαθείς αντωνυμίες, επιρρήματα και την παραθετική/υπερθετική κλίση
- Έχει εκφραστικό λεξιλόγιο 900-2.000 ή περισσότερων λέξεων
- Χρησιμοποιεί προτάσεις τεσσάρων με οχτώ λέξεων

Γλωσσική Ανάπτυξη (24 από 29)

4-5 χρόνων

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Συχνά παραλείπει τα σύμφωνα σε μεσαία θέση
- Η ομιλία του είναι συχνά καταληπτή στους ξένους ακόμα και αν μερικά αρθρωτικά λάθη υπάρχουν
- Μιλά για τις εμπειρίες στο σχολείο, με τους φίλους, στο σπίτι, κτλ

Γλωσσική Ανάπτυξη (25 από 29)

5-6 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Ακολουθεί οδηγίες που του δίνονται συγκεντρωτικά
- Κάνει ερωτήσεις τύπου «πώς;»
- Χρησιμοποιεί κατάλληλα παρελθοντικό και μελλοντικό χρόνο
- Χρησιμοποιεί συνδέσμους
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο περίπου 13.000 λέξεων
- Ονομάζει με τη σειρά τις μέρες της εβδομάδας

Γλωσσική Ανάπτυξη (26 από 29)

5-6 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Μετρά με τη σειρά μέχρι το 30
- Συνεχίζει την δραστική αύξηση του λεξιλογίου
- Χρησιμοποιεί προτάσεις με διάρκεια τεσσάρων με έξι λέξεων
- Αντικαθιστά τους ήχους περιστασιακά
- Ανταλλάσει πληροφορίες και κάνει ερωτήσεις
- Χρησιμοποιεί προτάσεις με λεπτομέρειες

Γλωσσική Ανάπτυξη (27 από 29)

5-6 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Αναπαράγει με ακρίβεια ιστορίες
- Τραγουδά ολόκληρα τραγούδια και απαγγέλει παιδικά ποιήματα
- Επικοινωνεί με ευκολία με ενήλικες και άλλα παιδιά
- Χρησιμοποιεί κατάλληλη γραμματική στις περισσότερες περιπτώσεις

Γλωσσική Ανάπτυξη (28 από 29)

6-7 χρονών

Δεξιότητες ομιλίας και γλώσσας

- Αντιλαμβάνεται το δεξιό και αριστερά
- Χρησιμοποιεί, με συνεχώς αυξανόμενο τρόπο σύνθετες περιγραφές και εμπλέκεται σε συζητήσεις
- Έχει αντιληπτικό λεξιλόγιο περίπου 20.000 λέξεων
- Χρησιμοποιεί προτάσεις περίπου έξι λέξεων
- Μετρά μέχρι το 100 σε σειρά
- Χρησιμοποιεί κατάλληλα τα περισσότερα μορφήματα

Γλωσσική Ανάπτυξη (29 από 29)

- Language: Crash Course Psychology #16

<https://www.youtube.com/watch?v=s9shPouRWCs>

- Baby and Toddler Milestones, Dr. Lisa Shulman

<https://www.youtube.com/watch?v=G5wWVNYLBVk>

Κινητική Ανάπτυξη

Κινητική Ανάπτυξη (1 από 22)

- Παρομοίως για την κινητική ανάπτυξη πληροφορίες συντάχθηκαν από μία ποικιλία πηγών, που περιλαμβάνουν Apel & Masterson (2001); Gard, Gilman, & Gorman (1993); Nicolosi, Harryman, & Kresheck (2004); και Shelon & Hanneman (2004) και αναφέρονται στις επικείμενες διαφάνειες

Κινητική Ανάπτυξη (2 από 22)

0-6 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Χαμογελά
- Μετακινεί το κεφάλι από μπροστά προς τα πίσω και από πίσω προς τα μπροστά
- Σταθεροποιείται ο έλεγχος της κεφαλής
- Ανασηκώνει το κεφάλι και τους ώμους σε πρόσθια θέση
- Κάθετε ενώ χρησιμοποιεί τα χέρια για υποστήριξη

Κινητική Ανάπτυξη (3 από 22)

0-6 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Προσπαθεί να πιάσει αντικείμενα με το ένα χέρι αλλά συχνά αποτυχαίνει
- Εντοπίζει οπτικά ανθρώπους και αντικείμενα
- Παρακολουθεί τα δικά του χέρια

Κινητική Ανάπτυξη (4 από 22)

7-12 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Μπουσουλάει
- Στέκεται ή περπατά με βοήθεια
- Στέκεται για λίγο χωρίς βοήθεια
- Κάθεται
- Κάθεται χωρίς υποστήριξη
- Πίνει από φλιτζάνι
- Τραβά έπιπλα ώστε να στηρίξει τον εαυτό του

Κινητική Ανάπτυξη (5 από 22)

7-12 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Κρατάει το μπουκάλι μόνο του
- Έχει αδυναμία στο να στοχεύει σωστά και να πετά ένα αντικείμενο
- Έχει πρωτόγονη λαβή ως προς την γραφή, χτυπά τις κηρομπογιές παρά γράφει
- Μεταφέρει πράγματα από το ένα χέρι στο άλλο
- Εξερευνά πράγματα με το δείκτη του χεριού του

Κινητική Ανάπτυξη (6 από 22)

13-18 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Περπατάει χωρίς βοήθεια
- Ανεβαίνει και κατεβαίνει σκάλες με βοήθεια
- Τρέχει αλλά πέφτει συχνά
- Μιμείται χειρονομίες
- Αφαιρεί κάποιο ρουχισμό (πχ κάλτσες, καπέλο)

Κινητική Ανάπτυξη (7 από 22)

13-18 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Επιχειρεί να τραβήξει το φερμουάρ πάνω-κάτω
- Κάνει σωστή χρήση απλών αντικειμένων
- Έχει αρμονικό και συνεχές τέντωμα για να πιάσει αντικείμενα
- Φτιάχνει ένα απλό πύργο με τρεις ή τέσσερις κύβους

Κινητική Ανάπτυξη (8 από 22)

19-24 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Περπατά πλαγίως και πίσω
- Χρησιμοποιεί παιχνίδια έλξης
- Σηκώνει από κάτω αντικείμενα χωρίς να πέφτει
- Κλωτσάει μπάλα
- Πηδάει επί τόπου
- Σκαρφαλώνει και στέκεται πάνω σε καρέκλα

Κινητική Ανάπτυξη (9 από 22)

19-24 μηνών

Δεξιότητες κίνησης

- Πιάνει αυτομάτως το αντικείμενο του ενδιαφέροντός του
- Ανεβαίνει και κατεβαίνει σκάλες
- Στέκεται στο ένα πόδι με βοήθεια
- Κάθεται μόνο του στην παιδική καρέκλα
- Φτιάχνει πύργο ύψους από τέσσερις και πάνω κύβους
- Σχεδιάζει κύκλους

Κινητική Ανάπτυξη (10 από 22)

2-3 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Περπατάει με χαρακτηριστικό παιδικό βάδισμα
- Ξεκινά να αναπτύσσει ρυθμό στη βάδιση
- Ισορροπεί για ένα δευτερόλεπτο με το ένα πόδι
- Περπατάει στα ακροδάχτυλα
- Γυρνά σελίδες είτε μία-μία, είτε δύο ή τρεις μαζί
- Με υπόδειξη, διπλώνει πρόχειρα ένα χαρτί στα δύο

Κινητική Ανάπτυξη (11 από 22)

2-3 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Κατασκευάζει πύργο με έξι έως οχτώ κύβους
- Κάνει ομοιόμορφα σχέδια με καλή γραφή
- Σχεδιάζει με κινήσεις όλου του χεριού
- Ξεντύνεται μόνο του
- Παίρνει αντικείμενα παράμερα και κάθεται με αυτά
- Σκαρφαλώνει καλά

Κινητική Ανάπτυξη (12 από 22)

3-4 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Κλωτσάει μια μπάλα μπροστά
- Γυρνά μία-μία τις σελίδες
- Μαθαίνει να χρησιμοποιεί ψαλίδι
- Τρέχει και παίζει μόνο του παιχνίδια δράσης
- Ισορροπεί και περπατά στα ακροδάχτυλα
- Ξεκουμπώνεται αλλά δεν μπορεί να κουμπωθεί
- Ντύνεται και ξεντύνεται μόνο του

Κινητική Ανάπτυξη (13 από 22)

3-4 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Χρησιμοποιεί το ένα από τα δύο χέρια του για τις περισσότερες δραστηριότητες
- Εντοπίζει ένα τετράγωνο, αντιγράφει ένα κύκλο, και μιμείται ακολουθίες γραμμών
- Φοράει παπούτσια, αλλά όχι απαραίτητα στο σωστό πόδι
- Χειρίζεται τρίκυκλο ποδήλατο
- Χοροπηδάει με τα δύο πόδια

Κινητική Ανάπτυξη (14 από 22)

4-5 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Σπρώχνει, τραβάει και στρίβει παιχνίδια που φέρουν ρόδες
- Πηδάει πάνω από αντικείμενο 15 εκατοστών και προσγειώνεται και με τα δύο πόδια
- Πετάει τη μπάλα προς μία κατεύθυνση
- Ισορροπεί στο ένα πόδι για πέντε δευτερόλεπτα
- Σερβίρει από κανάτα
- Κόβει το φαγητό με το μαχαίρι

Κινητική Ανάπτυξη (15 από 22)

4-5 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Χρησιμοποιεί την τουαλέτα μόνο του
- Επιλέγει μουσική
- Αναπηδά στο ένα πόδι
- Περπατά σε γραμμή
- Τα πόδια του έχουν ικανοποιητική δύναμη, χαλαρότητα και ικανότητα
- Κρατάει το χαρτί με το χέρι του όταν γράφει

Κινητική Ανάπτυξη (16 από 22)

4-5 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Κρατά με την παλάμη του και το μεσαίο δάχτυλο αντικείμενα
- Σχεδιάζει κύκλους, σταυρούς και διαμάντια
- Σχεδιάζει εικόνες που παρουσιάζουν ανθρώπους, ζώα, αντικείμενα
- Αντιγράφει απλά γράμματα
- Ντύνεται και ξεντύνεται χωρίς βοήθεια

Κινητική Ανάπτυξη (17 από 22)

5-6 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Περπατά προς τα πίσω με εναλλαγή φτέρνας-δάχτυλων
- Κάνει τούμπες
- Κόβει σε ευθεία γραμμή με το ψαλίδι
- Κόβει το φαγητό με το μαχαίρι
- Δένει τα παπούτσια του
- Κατασκευάζει πολύπλοκες κατασκευές με τουβλάκια

Κινητική Ανάπτυξη (18 από 22)

5-6 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Κάνει πατίνια, χοροπηδάει, πηδάει το σχοινάκι, και οδηγάει το ποδήλατο
- Συγκριτικά χρησιμοποιεί εργαλεία μινιατούρες
- Πιάνει τη μπάλα με τα χέρια του
- Κουμπώνει τα ρούχα του, πλένει το πρόσωπο του και μαζεύει τα παιχνίδια του

Κινητική Ανάπτυξη (19 από 22)

5-6 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Δημιουργεί συγκεκριμένα σχέδια με κηρομπογιές και μπορεί να ζωγραφίζει μέσα σε μικρό πλαίσιο
- Ζωγραφίζει ξεκάθαρα ανθρώπους με κεφάλι, κορμό, πόδια και χέρια

Κινητική Ανάπτυξη (20 από 22)

6-7 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Βελτιώνεται ο συντονισμός και η ισορροπία κατά το σκαρφάλωμα, την ποδηλασία και άλλες αθλητικές δραστηριότητες
- Επιδεικνύει μειούμενο ενδιαφέρον για το γράψιμο και τη ζωγραφική
- Σχεδιάζει εικόνες που δεν είναι πάντα κατανοητές
- Χρησιμοποιεί γραφή ενήλικου αλλά αργεί και δυσκολεύεται

Κινητική Ανάπτυξη (21 από 22)

6-7 χρονών

Δεξιότητες κίνησης

- Τρέχει ελαφρά στα ακροδάχτυλα
- Περπατά πάνω σε δοκό ισορροπίας
- Κόβει απλά σχήματα
- Χρωματίζει μέσα σε περίγραμμα
- Επιδεικνύει εδραιωμένη πλευρίωση
- Ντύνεται εξ' ολοκλήρου μόνο του
- Πλένει τα δόντια του χωρίς βοήθεια

Κινητική Ανάπτυξη (22 από 22)

- Baby Milestones: Motor Development

<https://www.youtube.com/watch?v=G5wWVNYLBVk>

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (1 από 26)

- Η ανάπτυξη της ανάγνωσης προηγείται της γραφής και με τον ίδιο σχεδόν τρόπο η ακουστική κατανόηση προηγείται της λεκτικής έκφρασης
- Το πρώτο θέτει τα θεμέλια για το δεύτερο. Η αναπτυξιακή εξέλιξη τονίζει τα ορόσημα για την ανάγνωση και τη γραφή στην ανάπτυξη του παιδιού (American Speech-Language Hearing Association, 2005a, 2005b; Chall, 1983, 1996; Gentry, 2004)

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (2 από 26)

2 ετών

- Ανάγνωση
 - Από τη γέννηση, το παιδί εκτίθεται σε καταγραφή (π.χ., σε είδη οικιακής χρήσης, πινακίδες, βιβλία, κλπ.)
 - Το παιδί συσσωρεύει γνώσεις για τα γράμματα, τις λέξεις, και τα βιβλία

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (3 από 26)

3 ετών

Ανάγνωση

- Ανάπτυξη μεταγλωσσικών γνώσεων (γνώσεις της γλώσσας όπου αυτή αποτελείται από ξεχωριστά φωνήματα, λέξεις, φράσεις και προτάσεις)
- Ανάπτυξη Φωνολογικής Ενημερότητας (συνειδητοποίηση ότι οι λέξεις είναι κατασκευασμένες από τμήματα ήχου)
- Αρχίζει η γνώση του αλφαβήτου
- Το παιδί αναγνωρίζει τις λέξεις που ομοιοκαταληκτούν, καθώς και λέξεις που ξεκινούν με τον ίδιο ήχο (π.χ., μπάμια μπάλα)

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (4 από 26)

3 ετών

Γραφή

- Κακογραφίες από το παιδί, αλλά χωρίς να διακρίνονται γράμματα
- Ορισμένες κακογραφίες δείχνουν τη βασική γνώση των συμβατικών κανόνων της γραφής. Κακογραφίες μπορεί να ξεφεύγουν από τις γραμμές, μπορούν να προκύψουν από τα αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω, και ενδεχομένως να εμφανίζουν κάποια συμβατική απόσταση

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (5 από 26)

4 ετών

- Ανάγνωση
 - Αναπτύσσεται η φωνολογική ενημερότητα (επίγνωση του ότι, οι λέξεις αποτελούνται από ειδικές μονάδες ήχων που έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά)
 - Το παιδί λέει λέξεις που ομοιοκαταληκτούν (π.χ., ρόδι πόδι), καθώς και λέξεις που ξεκινούν με τον ίδιο ήχο (π.χ., κύπελλο, καπάκι)
 - Το παιδί «τεμαχίζει» μια πρόταση σε χωριστές λέξεις (π.χ., το αγόρι πήδηξε χωρίζεται σε το-αγόρι-πήδηξε)

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (6 από 26)

4 ετών

- Ανάγνωση
 - Το παιδί μετράει τις συλλαβές στις λέξεις
- Γραφή
 - Η γραφή μοιάζει με τυπικά γράμματα και λέξεις
 - Το παιδί πρέπει να ερμηνεύει τη γραφή του ή της, για τους άλλους

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (7 από 26)

5 ετών (Νηπιαγωγείο)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί ξέρει πότε οι λέξεις δεν ομοιοκαταληκτούν
 - Το παιδί εκφωνεί και ονοματίζει τα γράμματα του αλφαβήτου και τους αριθμούς 1 έως 10
 - Το παιδί εντοπίζει τον πρώτο ήχο μιας λέξης που δίνεται προφορικά και το διαχωρίζει από την ομοιοκαταληξία (το [φωνήεν α], και κάθε σύμφωνο μετά από μια συλλαβή) (π.χ., το σάλι αρχίζει με σ)
 - Το παιδί συνδυάζει τον αρχικό ήχο με τους υπόλοιπους ήχους μιας λέξης

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (8 από 26)

5 ετών (Νηπιαγωγείο)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί χωρίζει πολυσύλλαβες λέξεις σε συλλαβές
 - Το παιδί διαβάζει κάποιες βασικές λέξεις, οπτικά
- Γραφή
 - Το παιδί ξέρει βασικούς συμβατικούς κανόνες της γραφής
 - Το παιδί γράφει λίγες λέξεις με νόημα, συνήθως κοινά ουσιαστικά και το όνομά του
 - Τα περισσότερα κεφαλαία και μικρά γράμματα είναι γραμμένα ευανάγνωστα

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (9 από 26)

6 ετών (1η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Φωνητική αποκωδικοποίηση και ανάπτυξη συνδυασμών – συμπλεγμάτων [απομονώνει τους ήχους σε σύντομες λέξεις (π.χ., όχι, ό-χ-ι) και μπορεί να συνδυάσει δύο έως τρεις ήχους για τον σχηματισμό λέξεων (π.χ., έ-ν-α, ένα)]
 - Το παιδί συνθέτει ποιήματα
 - Το παιδί χωρίζει το τελικό σύμφωνο από το υπόλοιπο της λέξης (π.χ., χωρίζει έν-από το-α στη λέξη ένα)
 - Οι απλές λέξεις τονίζονται κατά την ανάγνωση

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (10 από 26)

6 ετών (1η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί ταιριάζει προφορικές λέξεις καταγράφοντας τες
 - Το παιδί έχει ένα θεαματικό λεξιλόγιο των 100 λέξεων
 - Το παιδί διαβάζει και κατανοεί σε μεγάλο βαθμό

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (11 από 26)

6 ετών (1η τάξη)

- Γραφή
 - Το παιδί δείχνει να κατανοεί τη σχέση μεταξύ των γραμμάτων και των ήχων
 - Χρησιμοποιούνται κυρίως κεφαλαία γράμματα
 - Το παιδί γράφει σειρές γραμμάτων (όχι λέξεις), χωρίς διαστήματα
 - Γράφονται μόνο ένα, ή μερικά γράμματα σε μια λέξη, συνήθως το πρώτο σύμφωνο, το οποίο εκπροσωπεί μια ολόκληρη λέξη ή συλλαβή

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (12 από 26)

6 ετών (1η τάξη)

- Γραφή
 - Η ορθογραφία είναι τυπική
 - Οι προτάσεις είναι σύντομες και απλές
 - Αρχίζει την πρόταση με κεφαλαίο και τελειώνει την πρόταση με τελεία
 - Το αρχικό και το τελικό σύμφωνο είναι παρόν, αν και τα φωνήεντα μπορεί να παραλείπονται
 - Το περιεχόμενο της γραφής συνήθως εκφράζει συναισθήματα, προσωπικές ιδέες, αναμνήσεις
 - Τα γραμματικά λάθη είναι κοινά (π.χ., ρήματα, πληθυντικό αριθμό)

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (13 από 26)

7 ετών (2α τάξη)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί μετρά τα φωνήματα σε μια λέξη
 - Το παιδί χρησιμοποιεί φωνητικές στρατηγικές και ορθογραφική επεξεργασία (έχει μάθει συνηθισμένες και καταγεγραμμένες οπτικά λέξεις), για να διαβάζει νέες λέξεις
 - Το παιδί ξαναδιαβάζει και αυτοδιορθώνεται, όπως απαιτείται
 - Χρησιμοποιούνται συναφείς ενδείξεις για την κατανόηση (π.χ., εικόνες, τίτλους, επικεφαλίδες, κλπ.)

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (14 από 26)

7 ετών (2α τάξη)

- Ανάγνωση
 - Οι ερωτήσεις απαντώνται από τον εντοπισμό πληροφοριών σε γραπτό υλικό
 - Έχει καλή κατανόηση των βασικών στοιχείων ιστορίας
 - Το παιδί επαναλαμβάνει μια ιστορία
 - Το παιδί διαβάζει αυθόρμητα

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (15 από 26)

7 ετών (2α τάξη)

- Γραφή
 - Τα φωνολογικά ορθογραφικά λάθη μειώνονται και προοδευτικά αυξάνεται η ορθή γραφή των λέξεων (ορθογραφία)
 - Οι κανόνες ορθογραφίας εφαρμόζονται πιο συχνά
 - Το παιδί χρησιμοποιεί σωστά τα κεφαλαία και μικρά γράμματα, τα κενά μεταξύ των λέξεων, και τα βασικά σημεία στίξης
 - Ευανάγνωστη γραφή
 - Το παιδί γράφει απλά μυθιστορήματα σε πεζό λόγο, βασιζόμενο σε ένα μοντέλο και χρησιμοποιώντας ποικιλία τύπων προτάσεων

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (16 από 26)

7 ετών (2α τάξη)

- Γραφή
 - Η γραφή είναι οργανωμένη με αρχή, μέση και τέλος
 - Οι εξοικειωμένες λέξεις έχουν σωστή ορθογραφία
 - Οι μορφολογικές δομές στο σύστημα ορθογραφίας είναι καλύτερα εσωτερικευμένες

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (17 από 26)

8 ετών (3η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Αφομοιώνονται οι βασικές φωνητικές συνήθειες
 - Το παιδί χωρίζει και διαγράφει συμφωνικά συμπλέγματα
 - Η ώριμη εμπειρία του με ήχο-σύμβολο, επιτρέπει την σύνδεση αποκωδικοποίησης για περισσότερες άγνωστες λέξεις
 - Το παιδί χρησιμοποιεί λέξεις αναλυτικής ικανότητας, κατά την ανάγνωση
 - Το παιδί χρησιμοποιεί το περιεχόμενο της γλώσσας και τις γνώσεις του, για να σχηματίζει ενισχύσεις στην κατανόηση

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (18 από 26)

8 ετών (3η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Προβλέπει τι θα συμβεί σε μια ιστορία
 - Το παιδί χρησιμοποιεί αναγνωστικά υλικά, για να μάθει για νέα θέματα
 - Το παιδί διαβάζει βιβλία με καλό ρυθμό

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (19 από 26)

8 ετών (3η τάξη)

- Γραφή
 - Χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο συμβατική ορθογραφία, καθώς και λεξικό, το οποίο και χρησιμοποιείται για την απόκτηση νέων λέξεων ή ορθής ορθογραφίας
 - Τα φωνήεντα χρησιμοποιούνται σωστά τις περισσότερες φορές
 - Τα γράμματα μεταφέρονται λιγότερο συχνά σε λέξεις που δεν χρησιμοποιεί συχνά

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (20 από 26)

8 ετών (3η τάξη)

- Γραφή
 - Το παιδί γράφει ιστορίες, γράμματα, και απλές επεξηγηματικές εκθέσεις
 - Οι προτάσεις έχουν αυξηθεί κατά μήκος και περιλαμβάνουν πιο σύνθετες μορφές

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (21 από 26)

9 ετών (4η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Η αποκρυπτογράφηση δεξιοτήτων είναι πλήρως αυτοματοποιημένη, επιτρέποντας άπταιστη ανάγνωση
 - Το παιδί διαβάζει για αναψυχή και μάθηση
 - Το παιδί διαβάζει και κατανοεί μια μεγάλη ποικιλία τύπων λογοτεχνίας (π.χ., μυθοπλασίες, πεζό λόγο, ιστορικό μυθιστόρημα, ποίηση)
 - Τα παιδιά ακολουθούν γραπτές οδηγίες

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (22 από 26)

9 ετών (4η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί παίρνει σύντομες σημειώσεις και χρησιμοποιεί υλικά αναφοράς
 - Το παιδί βγάζει συμπεράσματα από το κείμενο
 - Το περιεχόμενο του κειμένου είναι παραφραστικό
- Γραφή
 - Το παιδί αναγνωρίζει λάθη. Μπορεί να συλλαβίζει σωστά άγνωστες λέξεις, χρησιμοποιώντας ορθογραφική γνώση

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (23 από 26)

9 ετών (4η τάξη)

- Γραφή
 - Οι συμβάσεις και εξαιρέσεις, όσον αφορά τους κανόνες της ορθογραφίας, είναι γνωστές
 - Το παιδί χρησιμοποιεί αφηγηματική και επεξηγηματική γραφή
 - Το παιδί οργανώνει τη γραφή του, χρησιμοποιώντας αρχή, μέση και τέλος για να μεταφέρει μια κεντρική ιδέα
 - Η εργασία του είναι επεξεργασμένη από γραμματικής, στίξης και ορθογραφημένη πτυχή

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (24 από 26)

10 ετών (5η τάξη)

- Ανάγνωση
 - Το παιδί διαβάζει ποικιλία λογοτεχνικών κειμένων και περιγράφει τον χαρακτήρα και την πλοκή
 - Το παιδί περιγράφει χαρακτηριστικά της ποίησης
 - Γίνονται κατανοητά μεγάλα και πολύπλοκα κείμενα
- Γραφή
 - Το παιδί γράφει για διάφορους σκοπούς, χρησιμοποιώντας μια ποικιλία δομημένων προτάσεων
 - Το λεξιλόγιο, χρησιμοποιείται σωστά, αναθεωρεί και συντάσσει τη γραφή του

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (25 από 26)

11-18 ετών (6η τάξη – έως Τρίτη Λυκείου)

Ανάγνωση

- Το παιδί διαβάζει για μάθηση και ψυχαγωγία, με χαρακτηριστικά πιο ώριμου, κριτικού αναγνώστη
- Οι δεξιότητες ανάγνωσης εφαρμόζονται, για την απόκτηση νέων γνώσεων και συγκεκριμένων πληροφοριών

Γραφή

- Το παιδί γράφει προτάσεις που είναι μεγαλύτερες από τις ομιλούμενες προτάσεις και με γλωσσική πολυπλοκότητα
- Η επεξηγηματική γραφή χρησιμοποιείται για να παρέχει εξηγήσεις και περιγραφές

Ανάπτυξη Ανάγνωσης & Γραφής (26 από 26)

19+ ετών (Ανώτατη/Ανώτερη Εκπαίδευση)

Ανάγνωση

- Τα αποσπάσματα που διαβάζει είναι για έρευνες και κριτική ανάλυση
- Ενσωματώνονται νέες ιδέες σε μία υπάρχουσα βάση γνώσεων

• Γραφή

- Γράφει κείμενα με επιχειρηματολογία

Βιβλιογραφία (1 από 2)

- American Academy of Pediatrics. (2004). *Caring for your baby and young child: Birth to age five*. S. P. Shelov (Ed.). Bantam.
- Apel, K., & Masterson, J. J. (2001). *Beyond Baby Talk: From Sounds to Sentences--A Parent's Complete Guide to Language Development*. Prima Publishing, 3000 Lava Ridge Court, Roseville, CA 95661.
- American Speech-Language-Hearing Association. (2002). *Knowledge and skills needed by speech-language pathologists with respect to reading and writing in children and adolescents*. www.asha.org
- American Speech-Language-Hearing Association. (2005a). *Evidence-based practice in communication disorders*. www.asha.org
- American Speech-Language-Hearing Association. (2005b). *(Central) auditory processing disorders*. www.asha.org
- Chall, J.S.. (1983, 1996). *Stages of reading development*. New York: Delmar Learning
- Gard, A., Gorman, J., & Gilman, L. (1993). *Speech and language development chart*. Pro-ed.
- Gentry, J. R. (2004). *The science of spelling*. Heinemann.
- Goldsworthy, C. (2003). *Developmental reading disabilities: A language-based treatment approach* (2nd ed.). Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.
- Haynes, W., O., and Pindzola, R., H. (2008). *Diagnosis and evaluation in speech pathology* (7th ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Haynes, W., O., & Pindzola, R.,H. (2004). *Diagnosis and evaluation in speech pathology*. Boston: Allyn & Bacon

Βιβλιογραφία (2 από 2)

- Hegde, M. N. (1996). *Pocket-Guide to assessment in speech-language pathology*. Singular Publishing Group.
- Καμπανάρου, Μ. (2007). *Διαγνωστικά θέματα Λογοθεραπείας*. Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.
- Naremore, R.C., Densmore, A.E., & Harman, D.R. (2001). *Assessment and treatment of school-age language disorders: A resource manual*. Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.
- Nicolosi, L., Harryman, E., & Kresheck, J. (2004). *Terminology of communication disorders: speech-language-hearing*. Lippincott Williams & Wilkins.
- Shelov, S. P. (2004). *Your Baby's First Year*. Bantam.
- Shelov, S. P., & Hannemann, R. E. (2004). *Caring for your baby and your child*.
- Shibley, K. G., & McAfee, J. G. (2009). *Assessment in speech-language pathology: A resource manual (4th ed.)*. San Diego, CA: Singular Publishing Group.
- Shaywitz, S. (2003). *Overcoming dyslexia: A new and complete science-based program for reading problems at any level*. Vintage.
- Tomblin, J. B., Morris, H. L., and Spriestersbach, D. C. (2002). *Diagnosis in speech-language pathology (2nd ed.)*. Clifton Park, NY: Delmar Learning.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. Ευγενία Τόκη. Γλωσσική Ανάπτυξη.

Έκδοση: 1.0 Ιωάννινα, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO131/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κλπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Ταφιάδης Διονύσιος
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης